

STANDARDIZACIJA U SLUŽBI ČOVEKA

Poruka gospodina Henri DURAND-a, Predsednika Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO, u vezi sa proslavom 12. Svetskog dana standardizacije, 14. oktobra 1981. godine.

Proslava Svetskog dana standardizacije ovog 14. Oktobra 1981. godine, pada u vreme teške i opasne međunarodne situacije.

Velike sile se suprotstavljaju, ideologije se konfrontiraju, događaju se duboke političke i ekonomske promene, tu i tamo; često prisutna neravnoteža u svetu se pogoršava; milione ljudi trećeg sveta pogađa ili im pretili glad; kasni se sa pružanjem pomoći u obliku transfera tehnologije a kada do njega i dođe isti ne odgovara uvek stvarnim potrebama; latentni ili oružani sukobi postoje ili se pripremaju.

U odnosu na ove probleme, koji zabrinjavaju vlade i unose nemir u ljude a koji se tiču svakodnevnog života, sreće i bezbednosti svakog pojedinca, neko bi mogao pomisliti da su problemi i nastojanja Međunarodne organizacije za standardizaciju neznatni ili uveliko prevaziđeni.

Mi ne mislimo tako.

U stvari, u trenutku kada je nered sve više prisutan i kada opasnosti dolaze sve više do izražaja, standardizacija pruža svetu dvostruku korist: svoja tehnička rešenja i svoj primer za ugled.

Preporuke koje standardizacija daje, uštede u vremenu, novcu i ljudstvu koje ona omogućuje, racionalizacija koja se putem standardizacije postiže, pojednostavljenje koje se postiže zahvaljujući njoj, kontrola koju ona zahteva, garancija koju standardizacija pruža, predstavljaju u ovim teškim vremenima, jedan izuzetan i nezamenjiv doprinos u pružanju pomoći privredi zemalja članica u olakšavanju i organizovanju što jednostavnije, brže i sigurnije međunarodne razmene.

U ovom apsurdnom vremenu u kome se tolika bogatstva gube ili loše koriste, kako ne ceniti disciplinu koja ulaže napor da spase što se spasti može.

Ali i pored ovih usluga koje međunarodna standardizacija neprestano pruža narodima i vladama, ona daje takođe svoj izuzetan primer sporazumevanja i saradnje na svim nivoima između predstavnika različitih interesa čak često i suprotnih.

Ona predstavlja forum gde se okupljaju i konačno postižu sporazum ljudi, bolje rečeno, društvene i stručne kategorije ljudi koje se na drugim terenima suprotstavljaju a nekada su čak u otvorenom sukobu.

Zbog toga, više nego ikada, imamo pravo a i dužnost nam je da upoznamo javno mnjenje sa ulogom i zadatkom međunarodnih standarda.

Želeo bih da svi oni, koji mi budu učinili čast da pročitaju ovu poruku, osele da im je lično dat ovaj zadatak.

Želeo bih da oni, bez obzira na svoju funkciju, bila ona i najskromnija, učestvuju u ovoj neophodnoj propagandi standardizacije, koja treba da izađe iz tradicionalnih tehničkih krugova i koja treba da istakne da je standardizacija neophodna za savremeni život, da je ona faktor reda, uštede i preduslov za bolje poznavanje stvari i bolje razumevanje među ljudima.

Neophodno nam je da imamo uz sebe javno mnjenje.

Treba prekinuti sa ezoteričnim shvatanjem da je standardizacija normativna disciplina za koju su zainteresovani samo stručnjaci.

Pre kraja ovog veka, svi će morati da budu zainteresovani za nju.

Nadam se da će Svetski dan standardizacije 1981. godine biti proslavljen u većini od 88 zemalja, koje sačinjavaju Međunarodnu organizaciju za standardizaciju ISO, i koje praktično pokrivaju čitavu zemlju.

Tako će se s jednog na drugi kraj sveta dići glasovi da potsete da su standardi neophodni elementi savremene privrede, koji se tiču egzistencije svakog pojedinca, da nisu prepreke napretku već nasuprot tome, oni služe i podržavaju napredak, olakšavaju život, smanjuju troškove, preciziraju izbor, garantuju kvalitet, povećavaju bezbednost, uprošćuju i kodiraju informacije i iznad svega smanjuju nevolje ljudi.

Upravo ovo što je prethodno istaknuto u vezi sa standardizacijom, ja predlažem kao moto temu za naš Svetski dan standardizacije: „Standardizacija u službi čoveka“.

PRIPREMLJEN PROGRAM SARADNJE ZEMALJA POKRETA NESVRSTANIH U OBLASTI STANDARDIZACIJE, METROLOGIJE I KONTROLE KVALITETA

Na konferenciji ministara Pokreta nesvrstanih održanoj februara 1981. godine u Nju Delhiju zaključeno je da je za dalji razvoj saradnje između zemalja u razvoju i za stvaranje novog međunarodnog ekonomskog poretka, neophodno sarađivati i u oblasti standardizacije, metrologije i kontrole kvaliteta. Prema tom zaključku osnovana je Radna grupa za pripremu programa saradnje u ovoj oblasti. Kao zemlje koordinatori određene su Kuba, Indija i Jugoslavija. Na poziv Kube, u Havani je od 28 – 30. septembra ove godine održan I sastanak stručnjaka za pitanja standardizacije, metrologije i kontrole kvaliteta sa ciljem da se sačini predlog programa saradnje nesvrstanih i drugih zemalja u razvoju u ovoj oblasti. Zemlje, koordinatori, su pripremile materijal za ovaj sastanak, pošto su prethodno održale poseban sastanak od 23 – 25 septembra.

Sastanku Radne grupe prisustvovalo je 29 zemalja, što se smatra velikim uspehom s obzirom da je ovo prvi sastanak te vrste. Prisutne delegacije ovih zemalja izrazile su mišljenje da je ovo istorijski sastanak za standardizaciju, metrologiju i kontrolu kvaliteta, jer se pokazalo da su zemlje u razvoju veoma zainteresovane za saradnju u ovoj oblasti, pa je kao rezultat te zainteresovanosti usvojen predlog programa saradnje.

Predloženi program, je veoma sadržajan i obuhvata predloge razrade puteva u načina realizacije svih predloženih pitanja Programa. Koordinacioni biro Pokreta nesvrstanih, izneće ovaj program, radi razmatranja i usvajanja, na Sedmu konferenciju na vrhu Pokreta nesvrstanih, koja će se održati krajem iduće godine u Bagdadu.

(Program saradnje usvojen u Havani, objaviće se u celini u biltenu „Standardizacija“ 11/12/'81.).

PREDSEDNIK MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE ZA STANDARDIZACIJU ISO GOSPODIN HENRI DURAND, POSETIO SAVEZNI ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU

U toku proteklih nekoliko dana, tačnije od 6–9. oktobra 1981. godine Savezni zavod za standardizaciju je bio izuzetno počastvovan posetom Predsednika Međunarodne organizacije za standardizaciju, gospodina Henri Durand-a.

U toku dvodnevne posete gospodina Henri Durand-a, jedan dan je bio posvećen zvaničnim razgovorima u vezi sa položajem i problemima zemalja u razvoju u okviru Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO.

U tom smislu sagledani su i bolje osvetljeni neki problemi u odnosu na postojeću situaciju u Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju i zajednički je, između ostalog konstatovano:

- da zemlje u razvoju imaju veoma mali uticaj na rad Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i da zbog toga, vrlo često, standardi ISO ne odražavaju potrebe ovih zemalja;
- da zemlje u razvoju nisu dosada na odgovarajući način koordinirale svoje interese niti su izgradile osnovnu strategiju koja bi im omogućila da koordinirano nastupaju u ovoj i drugim međunarodnim organizacijama u cilju postizanja da akcije i usvojena rešenja, u okviru ovih organizacija, budu u skladu sa njihovim problemima i potrebama;
- da je u okviru akcija koje bi trebalo preduzeti jedna svakako moguća, a to je založiti se da se Program pomoći zemljama u razvoju u okviru Komiteta za zemlje u razvoju (DEVCO) Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO, ostvari.

Predstavnici Zavoda su upoznali Predsednika ISO sa akcijama zemalja Pokreta nesvrstanih na ostvarivanju Programa saradnje ovih zemalja i zemalja u razvoju u oblasti standardizacije, metrologije i kontrole kvaliteta, što je sa njegove strane ocenjeno kao veoma korisno.

Predsednik Durand je u toku ovih razgovora izjavio da je spreman da se lično angažuje, koliko mu to okolnosti dozvole, da se pitanje zemalja u razvoju u Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju ISO, što brže i uspešnije rešava.

Drugog dana svoje posete gospodin Henri Durand je sa posebnim poštovanjem posetio memorijalni kompleks „Josip Broz Tito“.

A N O T A C I J E

NACRTA JUGOSLOVENSKIH STANDARDA I NACRTA REVIZIJE STANDARDA

Nacrte jugoslovenskih standarda i nacrt revizije standarda koje objavljujemo u ovom broju JUS informacija pripremile su komisije za standarde Saveznog zavoda za standardizaciju u čiji su sastav pored stručnjaka Zavoda ušli predstavnici proizvođača, potrošača i zainteresovanih ustanova.

Svi tekstovi nacrt standarda i nacrt revizije standarda su umnoženi i dostavljeni svim članovima komisija – predstavnicima organizacija i institucija da stave svoje primedbe.

Danom objavljivanja u JUS informacijama pomenuti nacrti se stavljaju na javnu diskusiju i zainteresovani se obavestavaju da je:

- rok za dostavljanje primedbi u vezi sa nacrtima standarda **15. januar 1982. godine;**
- rok za dostavljanje primedbi u vezi sa nacrtima revizije standarda iz oblasti građevinarstva – betonski prefabrikati – **30. novembar 1981. godine.**

Zainteresovani koji nisu primili tekstove nacrt standarda i nacrt revizije standarda mogu se obratiti Saveznom zavodu za standardizaciju, odgovarajućoj grupi, Beograd, Slobodana Penzića Krcuna 35, sa zahtevom da im se isti dostave.

IZ GRUPE ZA GRAĐEVINARSTVO

Iz oblasti građevinarstva – betonski prefabrikati

Revizija

JUS U.N1.210/1976. – Betonski crep

JUS U.N1.211/1976. – Metode ispitivanja betonskih crepova

IZ GRUPE ZA HEMIJU

1. Iz oblasti metoda ispitivanja u nafti

- JUS B.H8.029 – Ispitivanje tečnih goriva. Određivanje tačke dimljenja goriva za mlazne motore
- JUS B.H8.031 – Ispitivanje tečnih goriva. Određivanje tačke mržnjenja
- JUS B.H8.046 – Ispitivanje proizvoda od nafte i ugljovodoničnih rastvarača. Određivanje anilinske tačke i mešovite anilinske tačke.

i izmene u definitivnom tekstu standarda

- JUS B.H8.028 – Ispitivanje proizvoda nafte. Određivanje destilacionih karakteristika

2. Iz oblasti neorganskih tehničkih hemikalija

- JUS H.B8.431 – Kalcijum-fluorid, tehnički. Određivanje sadržaja fluora. Potenciometrijska metoda.
- JUS H.B8.432 – Kalcijum-fluorid, tehnički. Određivanje sadržaja fosfora. Fotometrijska metoda

IZ GRUPE ZA BEZBEDNOST I ZAŠTITU

Iz oblasti ličnih zaštitnih sredstava

JUS Z.B0.002 – Lična zaštitna sredstva. Vazduh pod pritiskom za aparate za disanje.

POZIV ZA PREDLAGANJE STRUČNJAKA ZA ČLANOVE KOMISIJA ZA STANDARDE

U vezi sa obrazovanjem komisija za standarde, član 18. Zakona o standardizaciji („Službeni list SFRJ“, br. 38/77 i sa saopštenjem broj 2 (JUS informacije 22/78) a u cilju pripremanja predloga nacrt jugoslovenskih standarda mole se zainteresovane organizacije, organi društveno-političkih zajednica, da predlože svoje stručnjake Saveznom zavodu za standardizaciju, grupi za elektrotehniku, Beograd, Slobodana Penzića Krcuna 35, radi utvrđivanja liste za imenovanje komisija iz niže navedenih oblasti.

Predloge treba slati pismenim putem uz navođenje sledećih podataka u vezi sa predloženim članovima:

- naziv organizacije udruženog rada koja predlaže stručnjaka(e),
- adresa,
- telefon (teleks, telegram),
- ime i prezime stručnjaka, predstavnika organizacije udruženog rada,
- radno mesto i zvanje,
- naziv komisije za standarde za koju se stručnjak predlaže.

Na osnovu ovih podataka direktor Saveznog zavoda za standardizaciju donosi rešenje za rad u komisijama.

IZ GRUPE ZA ELEKTROTEHNIKU

Komisija za standarde iz oblasti mernih transformatora.

ODRŽANI SASTANCI

Sastanak Komisije za standarde Saveznog zavoda za standardizaciju i Tehničkog pododbora TPO-60C, JEK-a za uređaje i sisteme za obrazovanje održan je 2. oktobra 1981. godine u prostorijama Zavoda SR Slovenije za školstvo, Uredništvo šolske televizije, Ljubljana, Parmova 33.

Sastanku su prisustvovali predstavnici Zavoda za unapređenje vaspitanja i obrazovanja SR Srbije, Prosvetno pedagoškog zavoda SR Bosne i Hercegovine, „Iskra“ TOZD „TV-Pržanj“ Ljubljana, EMVE-Ohrid, „Iskre“ elektromehanika Ljubljana, Zavoda za prosvetno-pedagošku službu SR Hrvatske, „Prolesa“ Ljubljana, Balkanije Beograd, Ei OOUR TV Niš, Ei OOUR „N. Tesla“ Beograd, Zavoda za školstvo SR Slovenije i Saveznog zavoda za standardizaciju.

Na sastanku su analizirane odluke međunarodnih komiteta SC 60B i SC 60C IEC za magnetoskope i uređaje i sisteme komiteta za obrazovanje, zaključci radne grupe JRT za magnetoskope, i predlog Zavoda za školstvo SR Slovenije. Takođe je

analizirano stanje, kod nas i u svetu, magnetoskopa koji se koriste u obrazovanju. Utvrđeno je da se za primenu u obrazovanju radi obezbeđenja razmene snimljenih kaset pristupi izradi predloga jugoslovenskog standarda za heliokoidalan video-sistem tipa „VHS“ sa magnetnom trakom od 12,65 mm. Ovu odluku su podržali još i JRT, „Rudi Čajavec“ Banja Luka i Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Beograd.

Predstavnik Prolesa je predložio da se pored predloga za sistem „VHS“ pristupi i izradi predloga jugoslovenskog standarda za sistem „V2000“. Ovo poslednje Komisija nije prihvatila i odlučila je da se sačeka razvoj sistema „V2000“ a da se nakon toga pristupi analizi njegove pogodnosti za primenu u obrazovanju.

„VHS“ sistem trenutno najviše odgovara potrebama obrazovanja i to iz sledećih razloga:

- poseduje električne i mehaničke osobine koje omogućuju dobru pouzdanost pri razmeni snimljenih kaset,
- jednostavne je konstrukcije,
- prihvaćen je od najvećeg broja zemalja i industrija,
- cene su veoma pristupačne,
- ponuda uređaja je kompletna i bogata sa svim mogućim kombinacijama,
- najbogatiji je sa didaktičko-metodičnim komponentama.

Komisija je zatim zatražila od Tehničkog pododbora TPO–60B za magnetoskope da hitno pripremi predlog jugoslovenskog standarda za „VHS“ sistem.

Dogovoreno je da se sledeći sastanak Komisije održi početkom

1982. godine i da se na d
tog predloga.

41

428/1981/1

SASTANCI KC 700052555.5,20

ISPRAVKA

COB

S obzirom da je u broju 19 JUS informacija došlo do greške u rubrici „Sastanci koji će se održati“ – odštampano je mesto sastanka Sombor umesto Samobor – ovim putem ponavljamo celu najavu sastanka pod rednim brojem 3.

3. Sastanak Komisije za standarde iz oblasti dimenzionisanja kolovoznih konstrukcija održaće se 21. oktobra 1981., a Komisije iz oblasti radova u asfaltu i bitumenu 20, 21 i 22. oktobra 1981. (Samobor, hotel „Šmithen“, Fočanski put 15).

Na sastanku će se razmotriti nacrti standarda;

JUS U.E9.026 – Izrada stabilizovanog tla krečom

JUS U.E4.014 – Izrada asfaltnih betona

JUS U.M9.103 – Ispitivanje granulometirskog sastava kamene mase

JUS U.B3.045 – Filter za ugljovodonične mešavine

JUS U.M8.011 – Ispitivanje indeksa otvrdnjavanja bitumena

JUS B.B3.083 – Spoljni izgled kamenog brašna

JUS B.B8.082 – Ispitivanje udela šupljina punila

JUS B.B8.081 – Ispitivanje gustoće punila

OBAVEŠTENJA

PROMENA SEKRETARIJATA TEHNIČKOG PODODBORA TPO–12F ZA MOBILNE RADIO-UREĐAJE JUGOSLOVENSKOG ELEKTROTEHNIČKOG KOMITETA JEK

Elektronska industrija OUR Fabrika elektronskih uređaja „Pionir“ – je pismom od 4. septembra 1981. godine obavestila Generalni sekretarijat JEK-a da nije u mogućnosti da obavlja poslove sekretarijata TPO–12F.

Generalni sekretarijat JEK-a poziva zainteresovane organizacije da podnesu prijavu Jugoslovenskom elektrotehničkom komitetu za dodelu sekretarijata Tehničkog odbora TPO–12F za mobilne radio-uređaje. Konačnu odluku o dodeli sekretarijata doneće „Tehnički pododbor TPO–12F na svom narednom sastanku.

Osnovni zadatak TPO–12F JEK je da aktivno učestvuje u radu Međunarodnog potkomiteta SC–12F/IEC za mobilne radio-uređaje i da priprema predloge jugoslovenskih standarda iz ove oblasti.

Prijavu podneti najkasnije do 15. novembra 1981. godine na adresu

Jugoslovenski elektrotehnički komitet

Generalni sekretarijat

11000 BEOGRAD, Slobodana Penzića Krcuna 35

„JUS informacije“ izdaje Savezni zavod za standardizaciju, primerci su besplatni, izlaze dva puta mesečno.

Adresa: Slobodana Penzića Krcuna 35, Beograd.

Telefoni: Centrala 644–066 i 682–099, grupa za rudarstvo i metalurgiju, lokal 348, i 349, grupa za građevinarstvo 304, grupa za hemiju 316 i 315, grupa za mašingradnju i saobraćaj 342, 343, grupa za elektro-

tehniku 319, 320, grupa za poljoprivredu i šumarstvo 346, grupa za bezbednost i zaštitu životne sredine 350, grupa za razvoj, koordinaciju, međunarodnu saradnju i informacije 275, grupa za uređivanje znakova kvaliteta i atestiranje 308, urednik biltena 276.

Standardoteka: 240

Sekretar: 290.